

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se gena primerano zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemar velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah šte. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Državni zbor.

Jutri se snide novi državni zbor. Položaj je ves drugačen, ko pred šestimi leti. Tačas se je odprl prvi po direktnih volitvah voljeni državni zbor; bil je po veliki večini nemško-liberalen, zato so ga listi te stranke proglašali kot rešitelja iz vseh zadreg. Preteklo je celih šest let, a minoli državni zbor se je razpustil, ne obžalovan niti od prijateljev, toliko manj od nas, ki smo mu stali celi čas kot odločni protivniki nasproti. Prošli državni zbor ostal bo pri nas v bridkem spominu, žalil je pravice deželne, narodne in ustvaril mnogo nepotrebne, mnogo celo škodljivega, dobrega pa skoro nič: za blagostanje ni nič storil, za glasoviti denarni polom l. 1873 ni vedel nobenega leka, nekaj mu je primanjkovalo tudi resne volje. Ni torej čuda, da so si narodi oddihnili, ko je bil prošli državni zbor razpuščen in razpisane nove volitve.

Nastopilo je med tem drugo, manj strankarsko ministerstvo, pri volitvah se ni posluževalo umetnega pritiska, in tako nastopi zdaj v zbornico nova, vse drugačna večina. Vsi narodi zdaj željno pričakujejo boljših časov, boljših postav, boljšega gospodarstva od novega državnega zbora. Kmetijstvo je zanemarjeno in z bremenem preobloženo, ono zdihuje po rešitelju iz svojih stisk, in ta mu zamore bitile državni zbor in od njega odvisna vlada; obrtnija peša in počiva brez dela, tuja konkurenca in nepripraven obrtniški red ga tlačita, kakor mōra; tudi obrtnija pričakuje boljših časov od

državnega zbora; zelo omejena in nerazvita je tudi trgovina avstrijska, spretnejše kupčijske države so Avstrijo prebitele tudi v trgovini; vse toži o slabih časih, o prevelikih bremenih, vse pričakuje rešitve od državnega zbora. K temu pa pristopijo še mnoge [kulture in pravne terjatve; slovanski narodi kličejo po ravnopravnosti, katoliško misleči ljudje zahtevajo popolno svobodo za katoliško cerkev in krščansko odgojo za mladino po šolah, dežele zahtevajo svoje pravice nazaj, ki jim jih je centralizem neopravdano vzel, itd. Velika v resnici je vrsta terjatev, ki se stavljajo na državni zbor, in ako hoče vsem le deloma vstreči, treba bo resnega, odločnega dela. Ovire pa, ki se bodo državnemu zboru v bran postavile, bodo tudi velike. Patriotizem zahteva od poslancev, da vojne moči državne ne oslabé; stali bodo v dvombi, ali hočejo varovati princip štedenja, ali hočejo ohraniti armado močno, tedaj tudi drago. Dežele, ki po eni strani zahtevajo olajšanje bremen, hočejo po drugi strani vedno novih komunikacij, kakor železnic, cest, reguliranje rék itd. Tirolci zahtevajo železnico čez alpsko goro, Slovenci bi radi dolensko železnico, posušnja ljubljanskega močvirja, itd. Kakor državni zbor vkrene, nikoli ne bo vsem prav storil.

Teško je tudi vstreči vsem narodnim zahtevam in nobenega naroda ne žaliti; kar mi imenujemo narodno ravnopravnost, zdi se nekterim Nemcem prikrajšanje nemške narodnosti, kar mi imenujemo svobodo katoliške cerkve, zdi se nekterim reakcija. [Ravno tako te-

žavno bo, pravo mejo potegniti med deželnim in državnim pravom; federalistom bo avtanomije vedno premalo, centralistom vedno preveč. Razvidno je tedaj, da državnemu zboru ni ravno na rožicah postljano.

Pri najboljši volji ne more državni zbor nič takega skleniti, da bi ne zbudilo ob enem nasprotja v drugem taboru. Vendar se mora nekaj storiti za blagostanje ljudstva; tako kakor do zdaj, ne more več dalje iti. Vsako leto večja bremena in vendar vsako leto deficit (pomanjkljaj) in to še v mirnih časih, tako ne sme več ostati, sicer gre vse h koncu. Ljudstvo je že tako zaupanje v parlament močno izgubilo; ako še ta zbor nič ne stori v tem oziru, ogladil bo pot le absolutizmu, kajti ustavnost bo prišla ob ves kredit. Dozdaj smo delali potrato, kakor milijonarji, čeravno smo bili slabi; državni stroški so se podvojili in potrojili, dohodki pa ne; nič ne pomaga, treba bo skržiti stroške, če prav kateri zavili, ki bo s tem zadet; naša notrajna uprava je predraga, davki niso enakomerno razdeljeni; državni dolg in obresti za njega izpili nam bodo vso kri; ali ni tu nobene pomoči? Ljudem je treba priskrbeti dela in zaslužka, tujo konkurenco je treba odvrčati. Zares velikansko, pa tudi častno delo, ki čaka naših poslancev!

Utišiti pa bo tudi treba strasti narodne nestrpljivosti, in podeliti vsem narodom enake pravice, kakor nosijo že enaka bremena; brez tega Avstrija nikoli ne pride do miru. Po izreku „justitia regnorum fundamentum“ treba bo v veljavo postaviti in braniti vse pravice

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XV.

Slovenski ali „kranjski“ v šoli in tudi zunaj nje med sabo govoriti nam toraj ni bilo dovoljeno. Skonca smo mislili, da je to le volja patrova, in zato nismo se ga mogli privaditi, čeravno je bil drugače dober gospod. Vzlasti meni je bil všeč, ker je v samostanu enkrat vpricho vseh onih treh sojedcev rekel, da naj le povém, če mi kdo kaj žalega stori. Ko je pa videl par sobot zaporedoma toliko nas po „musteršilarjih“ zapisanih na listih zavoljo slovenskega govorjenja, da bi bilo moralo vsaj pol šole dobiti štaberl, druga polovica pa klečati in „pelitence“ pisati, je vse skup pretrgal, stopil na sredo odra, vzdignil štaberl in slovensko rekel po slovenski:

„Vidite, dečki, ta ukaz zavoljo nemškega govorjenja ni moj, ampak više oblasti. Kdor mu toraj kljubuje, ne kljubuje meni, ampak nji. Bodite toraj pametni in ne nagajajte mi. Ta štaberl ni moj in če vas tepe, ne tepem vas jaz, ampak oni, ki so mi ga v roko dali. Po tem se ravnajte! Danes ne bo tepen nobeden, ali glejte, da bo drugo soboto bolje.“

Nekteri smo to razumeli, drugi pa zopet

ne. Med prvimi sva bila jaz in Jože, in ko sva šla s šole, sva vkrenila okoli Malega grada in ugibala, kako bi bilo mogoče, da bi ne žalila patra, da bi naju musteršilar ne zapisal in da bi potem ne bila kaznovana. Govoriti mora vsak, zakaj ima jezik? Sedeva toraj tam zadej za Bistrico v travo in ugibava, kako bi se vsaj midva rešila kazni, če bi govorila med seboj, ker nemški sva oba enako znala. In uganila sva jo, iznašla sva tisti jezik, kteremu smo pozneje rekli „tajč pohrusten.“ Slovnice svoje ta jezik dozdej še nima, tudi mi ni znano, če ga še kje govore učenci. Zato bodi tu navedenih le nekoliko stavkov, po kterih si lahko vsak sam sestavi slovnico tega nemško-kulturno znamenitega jezika. Najbolje gre to v pogovoru n. pr.:

„In die — du našribal die aufgabo?“ — „Der in die nicht! Tu mi tvojo posoden, da jaz prepisen.“ — „In die bos pater reken, če dein in mein gleich sein?“ — „Ich anders prepisen.“ — „Du niks kennen aus die buch.“ — „Aber že poviden, beser pokennen.“ — „Ich dich zapisen na cegelcen, tu kranjski posprechen!“ — „Niks, niks, ich niks kranjski, ich tajč posprechen, ich dich pater ferklogal, če ti me zapisen.“

Je-li, kako je to lepo! V dveh dneh smo

vsi znali ta jezik in drugo soboto je pater dobil od „musteršilarjev“ samo prazne liste, čemer se je strašno čudi. Poklical je celó „obermusteršilarja“ (meščanskega sina, ki je pa potem kmalu padel — kako, bo že še prišlo na vrsto) ter ga prašal, če res nobeden ni več „kranjski“ govoril.

„Nobeden“ — je odgovoril vprašani najvišji policaj in to popolnoma po svoji vesti, ker to, kar smo mi govorili, ni bilo „kranjsko“, to bo vsak spoznal.

Teško je bilo to leto, ne maram popisovati vseh težav, ktere sem imel z nemščino. Ko sem prišel o Božiči domú na počitnice, so me pri fari obsuli vsi gospodje: župnik, kaplan in učitelj z nemškimi vprašanji, ktera sem pa komaj še razumel, kako li bi bil odgovarjal ná-nje! Vendar so bili vsi trije s tem, kar so pravili z mene, tako zadovoljni, da so mi dovolili pri vseh mašah streči za prvega, za kar je bila huda zamera pri navadnem prvem ministrantu. Se vé, da sem bil prišel nazaj že v tisti „gosposki“ obleki, ki mi jo je domači krojač naredil iz kaplanove; bila je zelenkasta, to še vem. Kar sem se domá pokazal v dolgih hlačah, so me vsi nekdanji sošolci, pa tudi še drugi fantje pisano gledali, le dekleta so še imele zá-me prijaznejše obraze. A jaz se za to

verske in pravice deželne; ne sme se dalje vladati po šabloni, po doktrinarnih načelih, ampak po pisani pravici, potrjeni z dokumenti. Zapisane pravice deželá in kraljestev se ne dádo odpraviti s principi in frazami, kakor „to ni več za naš čas, to je srednjevečno, reakcionarno, to ni koristno za našo državo itd.“

Pot, ki jo je nastopil Belkredi v oktoberski diplomati, je edino pravilna, edino pravična. Povsod smo videli prikazen, da je liberalizem vojsko napovedal pravici, pisani pravici. Z doktrinami, s teorijo, z oktroiranjem je liberalizem pogazil stare pravice; tako zanika pravice českega kraljestva in drugih deželá, tako je odstranil konkordat itd. Tu ni govora o tem, ali je bil konkordat dober ali slab; pa konkordat je bila pogodba, sklenjena med dvema strankama, tedaj tudi razrušljiva le s privoljenjem obeh strank; odpravil pa se je brez privoljenja druge stranke, tedaj le po volji enih! Če je bil konkordat slab, bila je edino prava pot, poganjati se z vaticanom za njegovo spremembo. Tirolska dežela imela je pravico edinosti v veri; pa liberalizem je to pravico prelomil in s sklicavanjem na ustavo dovolil ustanovo protestantskih občin. Tu je bila prava pot, spravo in pogodbo iskati med državnim in deželnim pravom, ne pa enostransko prelomiti pisano pravico. Tako je delal in dela liberalizem zmirom in povsod. Pa kam pridemo po tem načinu?

Trdna tla pravice zgubimo izpod nog, in odvisna je vsaka pravica od slučajne večine v zborih. Državni zbor si je prisvojil mnogo pravic deželnih zborov, da jih niti ni prašal za to, ali so zadovoljni ali ne. Pravilno bi bilo, pogajati se z vsakim deželnim zborom posebej. Pa liberalizem se za to ne zmeni, on vlada absolutno po svoji doktrinarni šabloni in imenuje to ustavno „svobodo.“ Ni čuda, da je nastala za vlade liberalizma popolna „rechtsunsicherheit“, kakor se je izrazil tirolski deželni zbor.

Takemu početju konec storiti, se je ustanovila takozvana „pravna stranka“, ki je hotela staro pravo, stare pravne nazore v časti ohraniti. Ta pravna stranka se bo opirala na oktobersko diplomato, v kateri so potrjene vse stare pravice dežel. S podeljenjem in oktroi-

ranjem sedajne ustave nikakor niso izbrisane stare pravice dežel, kakor liberalci menijo; nasprotno, ako hoče ustava naša trdno podlagi zadobiti, mora se razviti iz onih deželnih pravic.

Pravice se znajo razširiti, omejiti ali spremeniti; pa le s privoljenjem obeh strank, nikdar z ukazom ene same v pogodbi podpisane stranke. Čehi ne bodo popustili pravic svojega kraljestva, oni bodo vstopili v zbornico le tako, da se jim to ne sme tako všteti, kakor bi se odrekli svojih pravic. Vsled tega ostane ustava tako dolgo le provizorična, dokler se ne pogodi s pravicami dežel. Ker pa pravna stranka hoče imeti pravo, na pravici zidano ustavo, zato hoče, da bi se ustava sezidala na starih stebrih deželnih pravic. Česke, tirolske in pravice drugih dežel se zamorejo premeniti in sedajnim razmeram in potrebam primerno razširiti ali skrčiti, pa le s privoljenjem in s pogodbo z dotičnim deželnim zastopom, nikakor pa po samovolji državnozbornske večine in proti volji dotične dežele. Priznava se „rechtsfortbildung“, nikakor pa „rechtsverwirkung“.

Teh pravilnih načel se drži pravna stranka, koje udje so tudi naši slovenski poslanci, in mi sodimo, da se bo avstrijska ustava le na podlagi teh načel utrditi in na pravično podlagi postaviti dala. Se ve da Hohenwart in tovarši nemajo dvetretjinske večine, da bi zamogli v državopravnih premembah se do večine speti, pa pasivno se vendar ta princip lahko varuje, pravna stranka imela bo priložnosti dovolj, da bo pokazala in zagovarjala svoje pravne nazore, ob enem pa zabranjevala in odvrčala nove poskušnje oktroiranja in samovolje; ona bo pot ogladila edino dobrim pravnim nazorom, ki jih bo morda vresničil prihodnji državni zbor, kteremu bo morda prisojena dvetretjinska federalistična večina.

Do tje pa nam bodi pozdravljen sedajni državni zbor, ki ima memo prejšnega toliko prijaznejši obraz! Naj si bo svest svoje velike in važne naloge, in naj nikdar ne izgubi spred oči reve in bede ljudstva, ki je svojo osodo zaupljivo izročilo svojim poslancem!

Med zapuščenimi pa najbolj zapuščen je naš slovenski narod, tudi on živi v sladki nadi,

da so mu vendar enkrat napočili lepši dnevi. Bog daj, da bi ga to upanje ne goljufalo!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 6. oktobra.

Že celemu svetu je znano, da je **ustavoverna stranka** naredila popolni banekrot. Ni zadosti, da je zavirala spravo avstrijskih narodov, sejala razpor na kvar države in državljanov; temuč je Avstrijo spodkopala na narodno gospodarskem polji jo pripeljala v dolgove, s tem, da je zidala nepotrebne železnice, je delala druga škodljiva povzeta na račun državne blagajnice, pri kterih so si liberalni židovski povzetniki žepe polnili, država je pa trpela škodo. Z drugimi državami je sklenila za avstrijsko trgovino in obrtnijo škodljive pogodbe. Vendar zdaj, ko je vse to in še mnogo drugih grehov ustavovercev celemu svetu znanih, skuša ustavoverna „Bohemia“, ki je nekdanj prejšnjemu ministerstvu služila, ustavoverce oprati ter vse slabe narodno gospodarstvene grehe ustavovercev naložiti na rame prejšnje vlade, kakor na grešnega kozla. Mi le vprašamo, kdo je prejšnjo vlado in njeno škodljivo politiko podpiral? Kdo drugi, kakor ustavoverci? Mi gotovo ne. Mi s tem gotovo nočemo opravičevati prejšnje vlade, temuč javno priznamo, da vlada in privrženci so zakrivali sedajno slabo narodno gospodarstveno stanje v Avstriji. Sicer je pa ustavoverna stranka celih 16 let samovoljno vladala, bi bila lahko kaj storila na narodnem gospodarstvenem polji v prid Avstrije, če je res tako zmožna in izvedena v nacionalno-ekonomičnih delih, in tako skrbna za blagor Avstrijcev, kakor se ustavoverci hvalijo. Slabo hvalo je dobilo prejšnje ministerstvo, ki je povsod podpiralo ustavoverce, ki bi brez te podpore bili že davno propali, za svoje usluge. Nič boljšega od nemških ustavovercev ne morejo naši nemškutarji pričakovati, ki so jim na ljubo svoj narod izdali in jim vedno tlako delajo. Nazadnje ko ne bodo nemškim liberalcem mogli več koristiti, ali jih ne bodo več potrebovali, jih bodo ustovoverni listi z blatom ometavali. „Bohe-

nisem brigal, vesel sem bil že, da so bili gospodje z mano zadovoljni, vzlasti gospod kaplan, ki je večkrat pismeno poprašal po mojem napredovanju in me parkrat tudi v Kamniku obiskal.

Učil sem se pa, učil na vse preteze, posebno nemški. Nekaj me je k temu goala želja, gospodu kaplanu napraviti veselje zavoljo njegovih dobrot, še več pa častihlepnost, ker me je strašno bodlo, da jih je bilo toliko pred mano. Tako sem preskočil enega in drugega in ob koncu prvega polletja sem bil že prvi; potem sem postal tudi „obermustershilar“, Jože pa le „mustershilar“. Ko sem s to novico prišel o pustu domú, je bilo veliko veselje v hiši, pa tudi v farovžu, kaplaniji in „šomaštriji“ sem bil pohvaljen, v zadnji posebno zato, ker sem se že znal nekaj nemški odrezati. „Vid š“ — je rekel učitelj — „nemščina je prva reč. Če bi se ti ne bil že tukaj nekaj naučil je, bi ne bil v Kamniku prvi.“

Tudi Micka je bila ponosna na to, da ima na kvartirji prvega; zato mi je življenje jelo postajati prijetneje tudi pri nji. Ta Micka je bila sploh čudna oseba. Pobožna skoro preveč, nas je vodila ob nedeljah in praznikih k vsem mašam in pridigam, kolikor jih je bilo v Kamniku, in to tudi pozimi, ko sem se jaz v svoji

borni obleki v mrzli cerkvi ves tresel in če bi ne bil tako kmetiško vtrjen, bi bil vse to težko prestal. Med nami je pa slovela tudi še zato, ker je nobeden nikdar ni videl jesti; verjeli jej pač nismo, da bi nji ne bilo tega treba, kakor nam, a nasprotnega jej nihče ni mogel dokazati, čeravno smo jo vsi silno zalezovali. Še le proti koncu leta jo je eden izmed nas, ki je bil med šolsko uro domú prišel po pozabljeno nalogo, zasačil pri loncu kave, kterege je bila pa brž v peč skrila; po tem je bilo tudi te njene slave konec, mi smo vedeli, da je kakor mi, pa le takrat, kedar je nihče ne vidi, kakor jež.

Kakor Micke, sem se bil tudi samostana in njegovih prebivalcev počasi tako privadil, da mi je bilo vse domače in nisem posebno pogrešal očeta ali matere, če jih predoigo ni bilo k meni. Z „muci“ sem se bil kmalu sprizajzil, ker smo imeli vedno boj s hlapci, hrana mi je dobro teknila, in čem manj težave sem imel pozneje z nemščino, tem več časa je bilo za ministriranje in zvonjenje; tudi ročna dela v kuhinji so mi šla urneje spod rok in tako sem prišel včasih do kaj boljega, celó do vina. V šoli mi ni šlo več tako težko, kar sem bil nemščino premagal; tem več pa so trpeli drugi zavoljo nje, mojega „nadpolicijstva“ je bil ma-

lokdo vesel; posebno meščanske Francete, Janeze in Jožete (ker eno teh imen je imel vsak „purgarski“ sin) sem imel na muhi, ker nisem mogel pozabiti, kako so me skonca zasmehovali; tisti dolgi potegón — koliko jih je držal zavoljo moje ovadbe!

Šolsko leto se je bližalo koncu, ko me nekega dne pokliče pater Gotthard v svojo sobo in me praša:

„Čaj, pokaži se! Stopi naravnost pokonci!“

Jaz storim to, potem me ogleda od vseh strani in veli zopet:

„Zdaj stopi počasno, spoštljivo proti meni, misli, da sem škof, cesar ali kaj takega!“

Jaz ubogam in se pomikam proti njemu. Ko sem dosti blizo, nov ukaz:

„Prikloni se!“

Jaz se priklonim, kolikor mi dá kmetiški hrbet, to pa patru ni kar nič vseč in zdaj se prične šola v hoji, priklanjauji in spodobnem umikanji, da se hrbet ne pokaže. Ti vrag ti, kdo bi bil mislil, da je to tako težko!

„Ni še dobro, boš moral še priti. V tem se vadi domá v priklanjauji, da ne boš kakor hrbovec. Potlej pa še eno: ali veš dobiti kje frak ali vsaj črno sukno, visok klobuk in rokavice, da ti bo vse to prav?“

Kje bom jaz to dobil! Brž dam odgovor,

mija se boji, da bi konservativci z državnopravnimi vprašanji ne pokvarili vseh dobrih namer novega ministerstva v narodnogospodarskih delih. Nemškimi ustavovercem, ki so državo pripeljali na kraj propada, se najmanj spodobi, dajati narodno-gospodarsvene lekcije konservativcem. Po našem mnenju se najprej morajo rešiti najglavnejša narodna vprašanja, da se odpravijo vzroki prepira med avstrijskimi narodi. Vsem se morajo najprej zagotoviti narodne pravice. Državopravna dela so temelj države, in le na tem temelji je mogoče dalje zidati in zboljševati stanje državljanov. Drugače bi se rekalo hišo v zraku začeti zidati.

Ustavoverni listi izjavljajo, da ustavoverna stranka ne bo podpirala ministerstva v delu **sporazumljenja avstrijskih narodov**. Jezi jih, da je ministerstvo dognalo to sporazumljenje brez njih. Nemški liberalci bi bili radi imeli, da bi se jim bili drugi nemški narodi vdali na milost ali nemilost. To bi bilo povzročilo prej še velike prepire, državi gotovo ne v korist. Grof Tasffe je pa čez te načrte ustavovercev naredil črto, zato se jezé nad njim. Jeza ustavovercev pa baje ne bo mnogo škodovala, k večjemu če bodo v državnem zboru vladi velike zavire delali, da krona državni zbor razpusti in pri novih volitvah vlada porabi ves svoj vpliv proti ustavovercem in tako to stranko popolnoma porazi. Najmanjši pritisk na uradnike bi ustavovercem zopet mnogo sedežev odtrgal. Nemški liberalci se še niso bojevali proti vladi in ne znajo, kaj znači tak boj, a mi vemo, ki smo celih 16 let v opoziciji. Pod Hohenwartom so res bili ustavoverci v opoziciji, pa so jim Madjarji in Bismark prihiteli na pomoč. Take pomoči pa dandanes nemajo pričakovati.

Listi, ki so bili z grofom **Andrassijem** v tesni zvezi, zagotavljajo, da se grof ne bo več pečal s politikom, da so vsi glasi, da postane državni kancelar ali ogerski minister-ski predsednik, le časnikarska iznajdba.

„P. L.“ poroča, da kolikor je dozdej znano, je **Bosna** jako bogata na rudninah. Mnogo se nahaja tam, železa, kotlovine, svinca, živega srebra, zlata, cinobra, črnega in rujavega premoga, kuhinjske soli, rudnijskih in gorkih zdravilnih studencev. Treba je samo da se rudnijsko postavodajalstvo vredi, pa bo

da tega ne vem dobiti nikjer, k večjemu, če bi mi Štefelnov Martin posodil; tudi ne vem, za kaj bi mi to bilo.

„No, morda bom jaz kaj dobil, le jutri pridi sém“ — veli pater guardijan in me spusti. Ko drugi dan zopet pridem, zagledam na postelji njegovi res vse troje gori omenjenih reči, zraven pa tudi še črne hlače. Pater mi pomaga obleči vse to in ko tako kostumiran pred njim stojim, se nasmejo na ves glas:

„Kakor da bi mačka oblekel! Suknja predolga na vseh krajih, hlače boš pohodil, klo-buk sedi na ušesih, roke pa so v rokavicah kakor kremplji. Za gospoda ti že nisi vstvarjen. Tacega te ne morem pokazati gospodi, bo preveč smeha. Poskusi malo hoditi in prikloniti se!“

Ko se na to povelje jamem premikati, se začne pater tako smijati, da sem mu moral tudi jaz pomagati, drugače bi ne bilo konca. V tem zapoje zvonec, ki vabi patre k večerji; jaz hočem znebiti se te nepristojne halije, a pater ploskne z rokama ter reče, da moram iti z njim v refektorij. Meni je bilo že vse eno, naj naredi z mano kar hoče; da hudega nič ne bo, za to mi je porok že njegov dobrovoljni obraz.

Drugi patri so bili že odšli v refektorij,

nam dežela donasala lepe dohodke. Novo pridobljene dežele niso take revne kakor so nemški listi ob času okupacije vpili. Le red je v njih treba vpeljati, pa bodo pravi biser Avstrijske krone.

Vnanje države.

Ruski list „Sanktpeterburgskije Vedomosti“ piše o afganskih delih sledeče: „Pobegu emiru so Angleži sklenili pokoriti ves Afganistan. Angleške vojske predirajo iz vseh strani in proklamacija generala Roberta predlaga Afganom se podvreči brez protivljenja in grozi oestro maščevanje tem, kateri se bodo branili. Zdaj je nastopil čas, ko Rusija mora povzdigniti svoj glas, da tudi ona ima interese v tem kraju ter jih ostro naglasiti. V prejšnjih dogovorih z Angleži smo mi spoznali za potrebno neutralnost in neodvisnost Afganistana, kot neutralni pas med ruskim in angleški zemljami v srednji Aziji.

Iskaje znanstveno mejo, so Angleži prelomili ta dogovor in vdrlí v Afganistan. Za nas bi bilo najugodnejše ohraniti neodvisnost Afganistana, če pa že to ni mogoče, vendar pod nobenimi pogoji ne smemo dopustiti, da bi se Angleži vtrdili v Amu-Darijski dolini. Če mi dopustimo Angleže v Amu-Daríji, hitro podvržejo Kivo, Buhar prejšnje buhanske posestva in taskenski okraj svojemu vplivu in intrigam.

Amu-Daríja mora zdaj in v bodočnosti ostati v sferi ruskega vpliva. To je tako jasno, da o tem ni treba več besed zgublјati. Če le malo ogledamo afganske ozemlja, vidimo, da jih neprestopni, sneženi hrbet Hindukuš deli v dva dela. Potoki, ki izvirajo na južni strani tega hrbita, tekó v Ind; potoki na severni strani pa v rusko Amu-Daríjo. Afganistanske dežele severno od Hindukuša-Bah, Hulúm, Kunduz in druge so v geografičnem, kakor etnografičnem obziru le podaljšanja ruskega Turkustana. Iz tega je jasno, če mi pustimo Angležem prestopit Hindukuš, mi naredimo veliko državljansko zmoto, katero bi pozneje drago in težko poplačali.

Iz teh prostih premislikov in jasnih, kot Božji dan, je razvidno, da moramo tirjati in doseči neodvisnost Afganistana, ali vsaj njegovo razdelitev na dve polovici, južno prepustiti Angležem in severno ohraniti svojemu

ko mi dva dospeva do vrat; pater guardijan jih odpré, potisne mene noter in jih zopet zapré za mano, sam pa ostane zunaj.

Joj, joj, to je bil krohot! Jaz sem bil brž ves zmešan in osmisljen, patri so me prišli gledat in obračali na vse strani, dokler me niso spoznali. Jaz bi bil najraje zunaj, zato silim proti vratam, pa te se zopet odpro in pater guardijan se prikaže, me prime za roko in pelje k svojemu sedežu ter oznani:

„Ta zlahni gospod bo ucoj pri nas večerjal, pa tak, kakor je: s cilindrom na glavi in rokavicami na rokah.“

Zopet smeh in meni se je najbolje zdelo pomagati jim pri tem. Frater pogrne mizo pred mano in mi streže kakor drugim, a kaj, ko z rokavicami nisem mogel ne žlice držati, ne vilic in noža! Vse mi je z rok letelo in slednjič mi je še cilindar padel na mizo ter prekucnil guardijanovo majolko z vinom — ne one z vodo.

Konec vse te šale je bil, da mi je pater guardijan rekel:

„Ne, v taki obleki že ne moreš pokazati se nikomur. Raj pridi v svoji obleki po — premij!“

vplivu. Večno z ledom pokriti, ogromni, v visokosti nedosegljivi Hindukuš zamore postati dobra meja med tekmujočima državama v sredni Aziji.

Herat bi po družbenem soglašenju z Rusijo lahko posedla Perzija. V ozir današnjih odnošajev moramo skrbeti za okrepjenje Perzije naše naravne zaveznice v sredni Aziji.

Na pariški borzi so pred enim tednom bili razširjeni glasi, da je Bismark predlagal splošno razoroženje evropskih držav na Dunaji. — „Daily News“, po katerem smo posneli to vest, ne verjame, da bi mož iz železa in krvi to predlagal. Nemogoče pa tudi ni. Oroževanja v Franciji so začela skrbeti tudi nemškega kancelerja in bi jih rad ustavil, saj je znano, da je mislil pred štirimi leti po tem povodu Francozom vojno napovedati; a ste mu Rusija in Anglija zabranile. Od nog do glave oborožena Nemčija je že porabila vse iz Francije prinešene milijarde in po vrhu naredila mnogo dolgov; tako, da že Bismark lahko vidi, če to položnje še dolgo traja, Nemcem grozi finančni bankrot, katerim bi vojni sledil; brez denarja se tudi Nemci ne morejo vojevati niti proti Rusom. Za gotovo povemo, da iz tega razoroženja ne bo nič, naj ga priporoča Bismark ali kdo drugi. Če Nemce teže vojna bremena, je to nasledek jih lastnih grehov. Prusija sama je s svojo vojno politiko povzročila sedanje orožno stanje v Evropi.

Domače novice.

V Ljubljani, 7. oktobra.

(*Náš domači polk Khun*) bo najbrže prišel z Bosne nazaj in potem bo ostal v kakem bližnjem mestu, pravijo da v Celovcu. En oddelek pa bo gotovo prišel tudi v Ljubljano. V nedeljo zjutraj se je pripeljalo že 140 mož iz Livna pod vodstvom nadlajntanta Andrejka. Ti so prinesli seboj staro polkovo zastavo, ker so letos dobili novo, stara je prav za prav le še drog, služila je 30 let polku, kateri si je pod njo v tem času pridobil v več bitvah mnogo slave. Zdaj se bo spravila o slovesni priliki v šentpeterski cerkvi.

(*Náš državni poslanci*) so se v nedeljo odpeljali na Dunaj. Ker je med njimi tudi gosp. Klun, kateremu so nekteri dopisovalci še vedno pošiljali dopise za „Slovenca“, prosimo vse častite dopisnike, da bi svoja poročila blagovolili pošiljati naravnost g. J. Aleševcu v Ljubljano, ker se na ta način najmanj zakasné.

(*Zadušil*) se je oni teden otrok nekega čevljarja ob celovski cesti v Ljubljani v jami, v katero nosijo smeti. Pogrešali so ga komaj eno uro. To bodi svarilo starišem, naj pazijo zmíraj na svoje otroke.

(*Norost po pijančevanju*.) Zavoljo neke večere nednosti od poštné službe odpuščeni uradnik G., o katerem smo svoj čas obširneje poročali, je te dni pri svaku v vasi Blato blizo Šmarje na Dolenskem bivajoč na svojega godú dan opil se tako, da je lotila se ga tista bolezen, kateri se latinski pravi „delirium tremens.“ V tem stanu je šel na hlev v mrvo, tam zažgal in se sam vlegel v ogenj. Ljudje so bili vsi na polji, zato so pogorela 6 gospodarjem posestva, menda celó nezavarovana. Zaorelega požigalca je nek deček zeló osmojenega in opečnega komaj zlekel z ognja. G. sam pripoveduje, da je zažgal kos papirja „Sl. Naroda“ in ga vtaknil v slamo. Zdaj so ga spravili v norišnico, da se preišče, je li bil pri pravi pameti ali ne. Kdo pa bo odškodoval nesrečne pogorelca!

(Živinska kuga) se je zopet zatrosila na Kranjsko po goveji živini s Hrvaškega, kakor skoro vselej do zdaj, in to na sejmi v Šentvidu pri Zatični in v Mirni peči. Pokazala se je na Štangi v litijemskem okraju. Okrajna glavarstva so vkrenila naglo vse potrebno, da se najprvo zapre meja hrvaška, pa tudi ograda kraja, kjer se pokaže. Zato so ustavljeni vsi živinski sejmi, hrvaška živina ne sme čez mejo. Drugod pa se je ravnati po dotični, deželni postavi. Tudi mesečnega živinskega sejma 8. t. m. v Ljubljani ne bo.

(Večerna zabava.) V nedeljo zvečer je napravila neka družba ciganov v čitalnični restavraciji koncert, ki je napolnil vse prostore. Godli so dobro, med drugimi veliko slovanskih. Omeniti pa imamo nekaj posebnega. Prva točka na programu je bila „Teufelsmarsch.“ Radovedno vse čaka, kaj bo to, in godci zagodejo — „Naprej zastave slave!“ Kako je ta prišla do imena „Teufelsmarsch“! Znabiti se „comborskim“ ciganom ta popotnica zdi „hudičeva“, ker so Madjari in se Slovani po nji naprej pomikajo proti svojim zatiralcem. — Temu poročilu pristavimo le še to, da je Gerčarjeva gostilnica vse pohvale vredna, zato je čitalnica zdaj zopet že davno zbirališče narodnjakov domačih in tujih.

Razne reči.

— Premembe pri učitelstvu. V pokoj stopajo g. g. Janez Vresic iz Leskovca, Anton Gogala iz Begunj p. T., Janez Pezdnič iz Ljubnega. G. Andrej Legat iz Zagorja na Notranj. v Košano; g. Jožef Bozja iz Polhovega gradca v Preser; g. Leopold Zupin iz Čemšenika v Kamnogorico, g. Gustav Grosman iz Starega trga p. L. k svetemu Ivanu (Matenji vasi). Stalno se umeščajo g. g.: Vincenc Grum podučitelj v Ljubljani; France Kováč, učit. v Zatični; Primož Dolar v Kresnicah in gdč. Marija Malec v Zagorji. Spraš. učit. kandid. g. France Trost, učitelj v Podragi; g. Alojzij Lavrenčič v Slapu in g. Janez Bantan v Ambrusu, vsi trije začasno; g. J. Žebre, učitelj na Slapu, in je učitelj v Valdherr. zavodu v Ljubljani. Spraš. učit. kand. g. Janez Koš je postal učitelj v Hartberg-u na Štajerskem. V Logaškem šl. okraju so postali učitelji: g. Janez Kermavnar, poprej začasno na Duplici pri Zagorji, v Logatcu, in spraš. učit. kandid. gosp. August Kleč v Starem trgu p. Ložu (III. učit.) g. Jože Žerovnik v Cerknici (IV. učit.), gdč. Elize Demšar, dosihdob v Starem trgu p. Ložu, III. učiteljica v Žireh.

— Vdeležba pri procesijah v Ljubljani. Procesije v svetemu letu, sv. Marka dan in križov teden 1879. Iz stolnice: 10 obhodov, moških 3802, ženskih 11444 skupaj 15246. Od sv. Jakopa: 2 odhoda, moških 507, ženskih 1190, skupaj 1697. Iz Ternovega: 1 odhod, moških 185, ženskih 1012, skupaj 1197. Očetov frančiškanov: 1 obhod, moških 280, ženskih 450, skupaj 730. Vsih moških 4774, vsih ženskih 14096, vsih skupej 18870. V jubeleju 1875 je bilo pri 46 obhodih 20890 moških, 65240 ženskih, vsih skupej 86130. Sv. Marka dan k sv. Petru: moških 180, ženskih 820, skupaj 1000. Križev pondeljek k sv. Jakopu: moških 375, ženskih 1279, vsih skupaj 1654. Križev torek k nunam: moških 370, ženskih 1184, vsih skupaj 1554. Križovo sredo k oo. Frančiškanom: moških 412, ženskih 1002, vsih skupaj 1414. Vsih vdeleževalcev križevga tedna 4622 osob.

— Na trirazredni meščanski šoli v Krškem se začne novo šolsko leto s 16. oktobrom. Letos se obečajo zunanjim učencem

razne podpore. Sprejemajo se 10 letni dečki, ki so ljudsko šolo dovršili in nekoliko nemščine zmožni. Meščanska šola izobražuje mladino posebno za praktično življenje, za kmetovalski, trgovski in obrtnijski stan ter pripravlja za učiteljsiše.

— Zabavnika „Deutscher Hauschatz“ je prišel na svetlo 18. t. j. zadnji snopič V. letnika, ki obsega: Die geheimnisvolle Dame. Erzählung von Wilh. Herchenbach. (Fortsetzung und Schluss) — Bilder aus Oesterreich. VI. Ein Blick in's Lavantthal in Kärnthen. Von P. v. Radics. — Die Gänsejagd in Neuenland. Amerikanische Skizze von Jul. H. Stackemann. — Pompeji. Eine populärarcheologische Skizze (Schluss.) — Berliner Chronik. Von Dr. X. — Der Schreibkampf. Von Dr. J. A. Schilling. — Die Samoa-Inseln. — Aus unserem Rhein-Album. Eine Wanderung durch das Siebengebirge nach Rolandseck. — Die neuste grosse Alpenbahn. — Irdisches Glück. Gedicht von Franz Bonn. — Das Nest. in Rosen. Gedicht von Franz Alfred Muth. Ein Vorbild für alle Richter. Von Dr. L. von Cammerlohr. — Japanesische Gärten. Von Dr. K. Ternow. — Der Eccehomo-Bogen in Jerusalem. Von Johann. Fahrgruber. — Purpur. Von Dr. A. Altenburger. Das dreimalige Lächeln. Gedicht von Wilhelm Molinari. — Des Kindes Bilderbuch. Gedicht von Rudolf Rauch. — Erzherzogin Christine von Oesterreich. — Etwas über das Blut des Menschen. — Allerlei. — Podobe pa so: Das Benediktinerstift St. Paul im Lawantthale in Kärnthen. Originalzeichnung von Kirchner. — Tepidarium in den Thermen zu Pompeji — Toilette-Gegenstände aus Pompeji. — Die Grabkammer im Grabmale der Naevoleja Tyche in Pompeji. — Aus den letzten Tagen von Pompeji. Gemalt von R. Risse. — Restaurirte Ansicht des Innern von Amphitheater zu Pompeji. — Rolandseck und Nonnenwerth. Originalzeichnung von R. Püttner. Partie der Ponte-Bahn bei Chiusa-Forte im Fellathale. In der Theater-Garderobe. Gemal von E. Grütznert. — Erzherzogin Christine von Oesterreich. — Das Ende der Nachtigall. Orginalzeichnung von E. Schmid. Vsako leto izide 18. t. j. vsake 3 tedne 1 snopič po 24. kr., in se zamore naročiti v vsaki knjigarni ali pa naravnost po pošti.

Nek organist

z dobrimi spričevali, ki je poduk v orglarski šoli obiskoval in s prvo pohvalo dostal, dober pevec in v cerkveni službi izveden, **išče primerne službe** ter je pripravljen jo takoj nastopiti.

Več se izvé pri opravištvu „Slovenca.“

Ure na zvonike

izdelujem sam po najboljših iznajdbah iz kovanega železa, z bronsovo prevleko vsa sukanja v medenini — vse navovke (Tribe) in vsi pogoni (Federn) iz najboljšega jekla, kakoršna je teža zvona ali pa kladiva, — na sidro (anker) ali pa na valjar (štitte) in to po najboljši ceni tudi na obroke.

Nadalje izdelujem

ure za gradove

da glasno bijejo na zvon, ali pa tudi brez zvona, za kopelji, pivarne, tovarne, gradove, kasarne, samostane in privatne hiše, prav po ceni.

Janez Pogačnik,

Podnart, Kropa (Gorenjsko).

Stare ure na stolpih in gradovih tudi popravim in predelam po ceni Cenik zastoj. (2)

Nove in priporočila vredne knjige.

- Alčšovec, Ljubljanske slike mehko vezane 60 kr., trdo vezane 70 kr.
Baraga, Zlate jabelka 55 kr.
Capelmann, Dr. Medicina pastoralis 2 gl. 40 kr.
Hermes, Geistl. Rosen zur Verehrung Mariä v. d. immerwährenden Hilfe 60 kr.
Martin, Dr. K., Zeitbilder 90 kr.
Petz, Philosophie der Religion 1 gl. 20 kr.
Podriguez Kleyboldt, Uebungen der christlichen Vollkommenheit 1. pošilj. 90 kr.
Schneider, die 7 Gaben des heiligen Geistes in ihren Wirkungen auf's praktische Leben 60 kr.
Sket, Dr. J., Slovenisches Sprach- u. Uebungsbuch 1 gl. 30 kr.
Stark, Andacht zum heilig. Josef 36 kr.
Thuille, Populäre Predigten 3 gl. 60 kr.
Wolfgruber, Das Vater Unser 1 gl.

S prvim tega meseca je ravnateljstvo bukvarne prevzel g. *Matilj Krišič*, ki se je učil v bukvarni po vsem svetu znanega *Herderja*, ter je potem v raznih katoliških bukvarnah posloval. Obeta si od tega spremena mnogo uspeha; sl. in čast. občinstvu za obilno naročevanje se vljudno priporočavaje obeta v vseh rečeh redno in po moči in okoljšinah naglo izvrševanje.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani pred škofijo št. 6.

V najem se daje

prav pripravna pri česti stoječa

štacuna

(1)

za kramarsko in špecerijsko blago na **Lazih hiš. 17**, pošta Kamnik.

Za čiščenje žita

priporočam se vsem kmetovalcem in žitnim kupcem v okolici, ker imam tako mašino iz *Džona* na Francoskem, s katero se izbere iz žita vsak plevelj, grabica, prst, kamnički in druga zmes.

Dom. Dereani,

mlinar v Žužemberku.

(3)

Telegrafične denarne cene 6. oktobra.

Papirna renta 67.75 — Srebrna renta 69 — — Zlata renta 81.20 — 1860letno državno posojilo 126.25 Bankine akcije 833 — Kreditne akcije 267.20 — London 116.75 — — Ces. kr. cekini 5.58. — 20-frankov 9.30.

Denarstvene cene 6. oktobra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	67.90	68.05
5% renta v srebru	68.—	68.15
4% renta v zlatu (davka prosta)	80.85	81.—
Srečke (lozi) 1854. l.	121.50	122.—
„ „ 1860. l. celi.	126.50	126.75
„ „ 1860. l., petinke	128.50	129.—
Premijski listi 1864. l., ...	157.75	158.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	99.75	100.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96.50	97.50
Ogerske po 5%	89.50	90.50
Hrvaške in slavonske po 5%	99.—	—
Sedmograške po 5%	89.—	90.—
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	830.—	840.—
Unionske banke	93.40	93.60
Kreditne akcije	267.20	267.40
Nižoavstr. eskomptne družbe	800.—	805.—
Anglo-avstr. banke	134.80	135.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	168.—	165.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	119.—	120.—
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	36.25	36.75
Salmove „ 40 „ „ „	46.75	47.25
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	35.—	35.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	37.—	36.25
St. Genois „ 40 „ „ „	39.—	39.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	39.—	39.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	30.50	31.25
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.58	5.50
Napoleon'sdor	9.30	9.31